

การประชุมใหญ่วิชาการวิศวกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย สมัยที่ 32

การประชุมวิชาการวิศวกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 8

The 8th National Conference on Engineering Education (NCEEd-8)

6-8 พฤษภาคม 2553
Le Méridien CHIANG MAI

<http://nceeda.cedl.net/>

ROOM List Menu

- Grand Convention Hall III
- Expedition Room
- Journey Room
- Voyage Room
- Passage Room
- Excursion Room

"Journey Room"

:: Session 3.1 ::
ประธาน Session : รองศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์ ชื่นแขก
 คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Time Period	ARTICLE
10.45-11.00 น.	การสร้างสื่อคอมพิวเตอร์สำหรับการสอนในรายวิชาปฏิบัติการทดสอบวัสดุทางด้านวิศวกรรมโยธา :: เอกรัตน์ รวยรวย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
11.00-11.15 น.	การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาปฏิบัติการวงจรไฟฟ้า โดยการปรับปรุงเอกสารและรูปแบบการสอน :: ปรีชา ทองศิษฐ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
11.15-11.30 น.	การปรับปรุงรูปแบบการสอนสำหรับรายวิชาปฏิบัติการพื้นฐานวิศวกรรมไฟฟ้ากำลัง :: นราดล โชติวรรณพร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
11.30-11.45 น.	ระบบการตรวจการบ้านแบบออนไลน์อัตโนมัติสำหรับนิสิตในสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา :: สลิกรณ์ เหลืองวิเศษเจริญ มหาวิทยาลัยนเรศวร
11.45-12.00 น.	การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยสอนวิชาปฏิบัติการดิจิทัล :: ศิริชัย เดิมโชคเกษม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

:: Session 3.2 ::
ประธาน Session : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนิธ พิพิธสมบัติ
 คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Time Period	ARTICLE
13.30-13.45 น.	ก๊าซชีวภาพเชื้อเพลิงสำหรับผลิตข้าวแต่น้ำเพื่อความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านหนองหม้อที่มุ่งเน้นให้นักศึกษานำหลักการบริหารโครงการมาประยุกต์ใช้ :: ไพฑูรย์ ยศภาส วิทยาลัยเชียงราย
13.45-14.00 น.	การเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้ปัญหาเป็นฐานผ่านระบบบริหารจัดการเรียนรู้ :: วัชรวิทย์ ตั้งคุปตานนท์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14.00-14.15 น.	การสอนวิศวกรรมศาสตร์ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง :: เดิมสิริ ทรัพย์สมาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
14.15-14.30 น.	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี 3S ในการสอนวิชาหัวข้อพิเศษทางวิศวกรรม :: ศิวา แก้วปลั่ง มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
14.30-14.45 น.	การศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะของนักศึกษาในด้านการใช้งานซอฟต์แวร์มัลติมีเดีย :: ปิยะ วรานุญวิสุข มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
14.45-15.00 น.	การประเมินความพึงพอใจของการมีโครงการงานย่อยในรายวิชาวิศวกรรมพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ :: กษมา ศิริสมบุญ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

:: Session 3.3 ::

ประธาน Session : รองศาสตราจารย์ ดร.อริคม ฤชบุตร

คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

Time Period	
ARTICLE 15.30-15.45 น.	เครือข่ายการประกันคุณภาพ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น :: มุจลินทร์ พุนประสิทธิ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ARTICLE 15.45-16.00 น.	การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :: กุลชลี สุวรรณวิชฌัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ARTICLE 16.00-16.15 น.	การบูรณาการ ISO26000 USR และการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดม ศึกษา :: ขวลิต มณีไศร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ARTICLE 16.15-16.30 น.	หลักสูตรการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ของ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามความต้องการของท้องถิ่น :: อภิชาติ โสภางแดง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ARTICLE 16.30-16.45 น.	แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรวิศวกรรมเคมีตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ ปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมศาสตร์ :: นริศรา อินทรจันทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
ARTICLE 16.45-17.00 น.	บริบทของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมและข้อ กำหนดจำเพาะหลักสูตร :: อริคม ฤชบุตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

การบูรณาการ ISO26000 USR และการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา Integration on ISO26000 USR and Quality Assurance in Higher Education Level

ชวลิต มณีศรี^{1*} และธรีณี มณีศรี²

¹สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม 61 ถ.พหลโยธิน เสนานิคม จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

²สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม 61 ถ.พหลโยธิน เสนานิคม จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ชวลิต มณีศรี: chawalit.ma@spu.ac.th, โทรศัพท์ 0-2579-1111#1315, โทรสาร 0-2579-1111#2147

บทคัดย่อ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นสิ่งที่ทุกองค์กรมุ่งหวัง ซึ่งส่งผลให้เกิดคำว่า "CSR" หรือ "Corporate Social Responsibility" หรือ "ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ" โดยปัจจุบันแนวคิดดังกล่าวได้ถูกพัฒนาเป็นรูปธรรมและมีเกณฑ์ที่จับต้องได้มากขึ้น โดยการร่างมาตรฐานว่าด้วยการรับผิดชอบต่อสังคม หรือ ISO26000 ที่มุ่งหวังให้เป็นแนวทางดำเนินงานที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการรับรอง (Certification) หรือสร้างเงื่อนไขในข้อตกลงต่างๆ ซึ่งคาดว่าจะประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนกันยายน 2553 ในประเทศไทยนั้นทางกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นผู้ผลักดันให้เกิด CSR-DIW ซึ่งใช้ ISO/CD26000 เป็นต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคธุรกิจนำไปใช้ก่อนปรับตัวเข้าสู่ ISO26000 ในอนาคต สำหรับภาคการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นธุรกิจที่ไม่มุ่งหวังกำไรนั้น มีพันธกิจหลักสำคัญคือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการสู่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีตัวชี้วัดด้านประกันคุณภาพการศึกษาหลายตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นให้สถาบันการศึกษา ชุมชนและบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน จากความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นไปโดยหน้าที่อยู่แล้ว ของสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบของการดำเนินการอาจจะแตกต่างจาก CSR พอสมควร ปัจจุบันมีหลักการที่สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาขึ้นเรียกว่า "University Social Responsibility (USR)" โดยมีมหาวิทยาลัยศรีปทุมเป็นผู้ริเริ่ม ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางในการดำเนินงานที่บูรณาการการประกันคุณภาพการศึกษา กับ USR โดยตอบสนองต่อ ISO26000 ในเวลาเดียวกัน

คำหลัก: ISO26000 ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

The sustainable development is the goal of every organization. The aim of this is to contribute to the corporate social responsibility or "CSR". Recently, this principle is developed by tangible criterion to the International Organization for Social Responsibility Standard or ISO26000. This ISO provides guidance on the underlying principles of social responsibility. It is not require any commitment and the ISO certification is not necessary. The first issue is authoritativeness on September, 2010. The department of industrial works of Thailand is an authority to motivate the CSR-DIW by using the ISO/CD26000. It is guidance for every business to transition their system to ISO26000 in the future. In the education sector, they are non-profitable organization. The importance missions of them are teaching and learning, research, academic service to community, and preservation of arts and culture. The higher

education quality assurance, there are many key performance indicators that focus on the social responsibility collaboration between the university, the community and the outsider. That is an important authority of the university. Sripatum University is recognition to this point and they develop this scheme to the university social responsibility or “USR”. However, there are more difference in the operation between CSR and USR. This paper presents the way to integrate the higher education quality assurance and USR based on ISO26000 requirements in the same time.

Keywords: ISO26000, University Social Responsibility (USR), Quality Assurance in Higher Education

1. บทนำ

กระแสของการดำเนินงานโดยมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) เป็นส่วนหนึ่งนั้น นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเห็นได้จากจำนวนองค์กรที่ประกาศตัวเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และที่สำคัญประเด็นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้เป็นหัวข้อหนึ่งในแบบตรวจ (Check List) ที่ใช้สำหรับพิจารณาการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผลิตหรือผู้จัดหา (Supplier List) ของแต่ละบริษัทด้วย นั่นหมายความว่าถ้าผู้ผลิตหรือผู้จัดหาขาดการดำเนินงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไปแล้วโอกาสในการสั่งซื้อจากลูกค้าจะลดน้อยลงไปด้วยเนื่องจากการพิสูจน์แล้วว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งที่ทำให้การดำเนินธุรกิจมีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ได้ องค์กรที่มุ่งหวังจะกอบโกยผลประโยชน์หรือทรัพยากรจากสังคมเพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน ควรได้ประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย (WIN-WIN) อย่างไรก็ตามการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ควรดำเนินการอย่างมีหลักการที่สังคมทั่วไปหรือสากลยอมรับทั้งในภาคธุรกิจหรือภาคการศึกษาก็ตาม บทความหลังจากนี้จะกล่าวถึงหลักการที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่นิยมใช้โดยทั่วไป รวมถึงแนวโน้มของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวทางในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา ซึ่งควรบูรณาการการประกันคุณภาพการศึกษาเข้ากับหลักการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ถ้าจะกล่าวถึงหลักการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมคงมีรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงเพียงรูปแบบที่เป็นที่นิยมและใช้ดำเนินการในปัจจุบัน โดยจะขอเริ่มจาก ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (**Corporate Social Responsibility: CSR**) ที่เริ่มมีกระแสเข้มข้นและรุนแรงมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในช่วง พ.ศ.2543 เพื่อตอบโจทย์เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ที่ระบุว่าองค์กรควรดำเนินการด้านอื่นนอกเหนือจากด้านธุรกิจที่หวังกำไร เช่น สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

CSR เรียกอีกชื่อว่า “บรรษัทภิบาล” หมายถึง “ความมุ่งมั่นหรือพันธสัญญาขององค์กรธุรกิจในการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยยึดหลักจริยธรรมในการบริหารองค์กร ทั้งการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน อันจะส่งผลดีต่อสวัสดิภาพโดยรวมของครอบครัวของผู้ใช้แรงงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมในวงกว้าง [1]” จากความหมายดังกล่าวทำให้แบ่งขอบเขตของการดำเนินงานของ CSR ได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับภายในองค์กร(เจ้าของกิจการและบุคลากร) ระดับสังคมใกล้(ชุมชนรอบข้างหรือเกี่ยวเนื่องกับองค์กร เช่น ลูกค้า คู่ค้า หรือครอบครัวบุคลากร) และสังคมไกล (ระดับชาติและนานาชาติหรือไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรง หรือคู่แข่งทางธุรกิจ หรือประชาชนทั่วไป) [2]

สำหรับประเด็นสำคัญหรือหัวข้อที่องค์กรต่างๆ จะนำเอา CSR ไปใช้นั้นอาจเรียกได้ว่า ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว ตัวอย่างเช่น Intel ซึ่งเป็นบริษัทผลิตสินค้าเทคโนโลยีโดยเฉพาะหน่วยประมวลผลกลางหรือ CPU (Central Processing Units) มีแนวทางในการดำเนินงานใน 5 ประเด็นหลักคือ สิ่งแวดล้อม (Environmental) สถานที่ทำงาน (Workplace) โซ่อุปทาน (Supply Chain) ชุมชน (Community) และการศึกษา (Education) โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในปี ค.ศ.2012 คือ ลดการใช้น้ำและหาแนวทางในการลดการสร้างขยะเคมี ปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเสมอภาคและปรับปรุงรายงานความเจ็บป่วยด้านการยศาสตร์ (Ergonomics) เน้นการสั่งซื้อที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Green Purchasing) และมุ่งเน้นการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของกลุ่มผู้จัดหา (Supplier) โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์พยายามรักษาอัตราพนักงานอาสาสมัครอย่างน้อยร้อยละ 40 และให้การอบรมทักษะแก่อาสาสมัคร สุดท้ายให้ความรู้กับภาคการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา [3]

รูปที่ 1 การดำเนินงาน CSR ในแบบต่างๆ

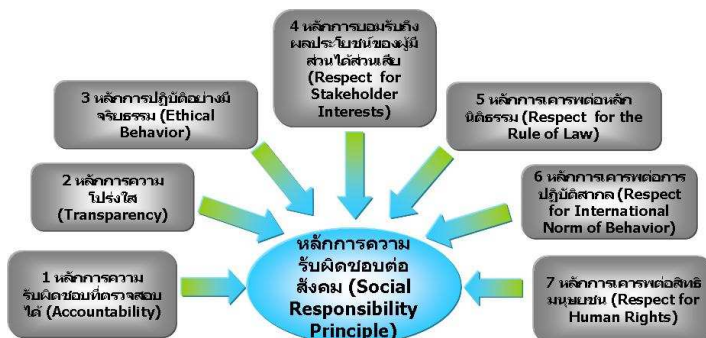
ตัวอย่างของ CSR ของประเทศไทยนั้นผู้เขียนขอยกตัวอย่างการดำเนินงานของบริษัท ปตท. จำกัด

(มหาชน) ซึ่งดำเนินงานภายใต้หัวข้อ “กิจกรรมเพื่อสังคม” โดยแบ่งออกเป็นงานใน 4 ด้าน คือ การศึกษา กีฬา ศิลปวัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีโครงการในด้านต่างๆ ทำเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เช่น โรงเรียนในฝัน ขอนแก่นมาราธอน ประกวดศิลปกรรม ลูกโลกสีเขียว เป็นต้น [4]

ตัวอย่างอีกตัวอย่างหนึ่งของการดำเนินงาน CSR ในประเทศไทยที่สามารถอ้างอิงได้ คือ “**เข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Guidelines)**” หรือคู่มือของบริษัทจดทะเบียนในการดำเนินธุรกิจอย่างมี CSR [5] โดยมีหลักการสำคัญ 8 ประการ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นหลักการที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับ ISO26000 ได้แก่ การกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม การเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ข่าวสารจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานตามหลักการของเข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนอาจเรียกได้ว่าเป็นก้าวแรกที่สำคัญอย่างเป็นรูปธรรมของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจไทย ก้าวต่อมาที่เป็นก้าวที่กำลังดำเนินงานในปัจจุบันและมีภาคธุรกิจให้ความสนใจมากขึ้น คือ ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง “**มาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม**” หรือ **CSR-DIW (Corporate Social Responsibility, Department of Industrial work)** โดยประกาศใช้เมื่อเดือน 23 เมษายน 2551 จนปรับปรุงและประกาศใช้ใหม่อีกครั้งเมื่อ 5 มีนาคม 2552 [6] เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของ ISO26000 มากที่สุด ซึ่งแน่นอนว่าได้ร่างมาตรฐานขึ้นมาจาก ISO/CD26000 ที่เป็นระดับของ ISO ที่เข้าใกล้กับการประกาศใช้งานพอสมควร

เป้าหมายสำคัญของโครงการ CSR-DIW คือ ส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมให้สามารถนำเกณฑ์มาตรฐานของกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมต่อสังคมไปปฏิบัติ และได้รับการรับรองการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว และเพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมพัฒนาตนเองเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานสากล (ISO 26000 Social Responsibility) [6] โดยมีโรงงานที่ได้รับเกียรติบัตรในปี 2551 จำนวน 28 โรงงาน และในปี 2552 จำนวน 80 โรงงาน (สรุปจำนวนเมื่อสิ้นเดือนกันยายน 2552)[7] จากแนวโน้มจำนวนโรงงานดังกล่าวเห็นได้ว่าภาคธุรกิจตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น **CSR-DIW** ซึ่งร่างขึ้นมาจาก ISO/CD26000 ได้กล่าวถึงหลักการความรับผิดชอบต่อสังคม 7 ประการ ดังรูปที่ 2 และได้ปรับมาเป็นหัวข้อหลักของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ (Core Subject) [6] ดังรูปที่ 3 โดยในแต่ละหัวข้อหลักจะประกอบด้วยประเด็นย่อยต่างๆ ซึ่งการดำเนินงานจะต้องครอบคลุมทุกหัวข้อหลักแต่ไม่ต้องครบทุกประเด็น นอกจากนี้หัวข้อหลักของมาตรฐานดังกล่าวจะแตกต่างจาก “เข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคม” โดยยกเว้นหัวข้อ “การเผยแพร่ข่าวสารจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม”

รูปที่ 2 หลักการของความรับผิดชอบต่อสังคม [6]

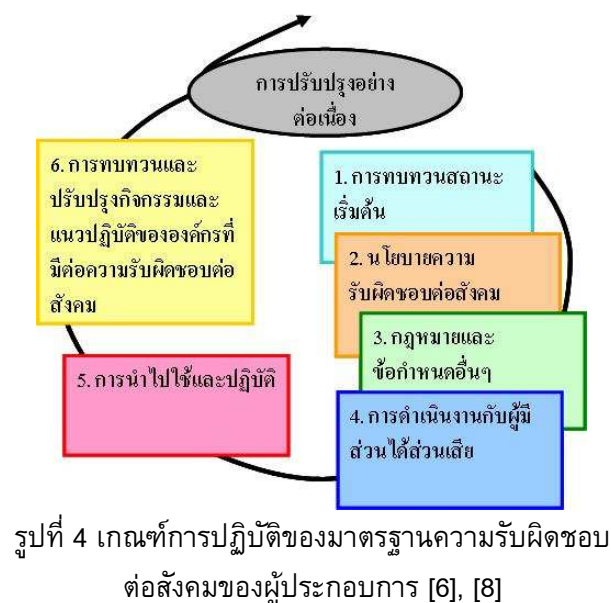

รูปที่ 3 หัวข้อหลักของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ [6], [7]

การนำ **CSR-DIW** ไปใช้นั้น องค์กรจะต้องดำเนินการตามเกณฑ์การปฏิบัติที่ได้รับไว้แล้วในประกาศ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการดำเนินงานใน ISO14001 และ OHSAS18001 ซึ่งมีแนวคิดมาจาก Deming Cycle หรือ PDCA (Plan-Do-Check-Action) ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในด้านการจัดการคุณภาพที่จะมุ่งเน้นทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement: CI) ในการทำงานที่ได้นำหลักการดังกล่าวไปใช้ดังรูปที่ 4 ซึ่ง “การทบทวนสถานะเริ่มต้น” จะทำเมื่อเริ่มระบบครั้งแรกเท่านั้น นอกจากนี้เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้จัดทำแนวทางสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมตามเกณฑ์ **CSR-DIW** [8] ขึ้นเพื่อสนับสนุนอีกทางหนึ่งด้วย โดยเป็นลักษณะของการขยายความและยกตัวอย่างของเอกสาร ข้อมูล การอ้างอิงและกิจกรรม ที่ต้องการในการดำเนินการตาม **CSR-DIW**

เมื่อกล่าวถึง **CSR-DIW** ก็จะต้องกล่าวถึง **ISO26000** ซึ่งเป็นต้นแบบ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงเพียงประวัติการดำเนินงานยกย่องมาตรฐาน ISO26000 กำหนดการการบังคับใช้มาตรฐาน และแนวโน้มใน

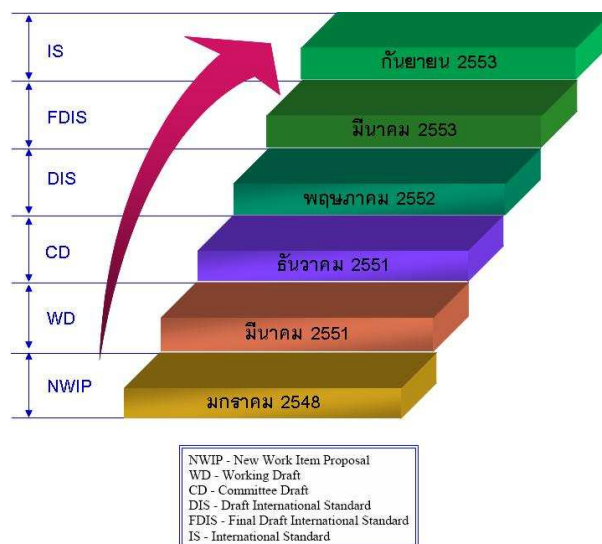
การใช้งานเท่านั้น เนื่องจากหัวข้อหลักและประเด็น (Core Subject and Issues) โดยรวมในปัจจุบันซึ่งเป็น ISO/DIS26000 [9] ไม่แตกต่างจาก ISO/CD26000 ที่ได้อธิบายไว้ใน CSR-DIW ในส่วนก่อนหน้าแล้วมากนัก ส่วนที่แตกต่างซึ่งเป็นรายละเอียดในแต่ละประเด็นนั้น เป็นลักษณะของการแก้ไขข้อความที่ให้เกิดความสมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้นในการนำไปใช้ ซึ่งพื้นที่แห่งนี้คงไม่สามารถอธิบายหรือตีความได้ทั้งหมด

รูปที่ 4 เกณฑ์การปฏิบัติของมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ [6], [8]

ISO26000 กำลังจะเป็นมาตรฐานสำคัญที่จะทำให้ CSR ไม่ใช่แนวคิดหรือแนวปฏิบัติขององค์กรธุรกิจอีกต่อไป แต่จะถูกยกระดับขึ้นไปเป็นข้อเสนอหรือข้อแนะนำ (Guidance document) ที่เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานขององค์กรในระดับสากล เริ่มกร่างโดยคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยสมาชิก ISO 54 ประเทศ องค์กรที่เกี่ยวข้อง 33 องค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6 กลุ่ม คือ ผู้บริโภค ภาครัฐ อุตสาหกรรม แรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และกลุ่มอื่น (Support, Service, Research and Others: SSRO) ร่วมพิจารณาสาระสำคัญจากองค์กรประกอบต่างๆ เช่น ISO9001, ISO14001, OHSAS18001, SA8000 และ GRI (Global Reporting Initiative หรือ หลักเกณฑ์ในการจัดทำรายงานสากล) เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ครอบคลุมและรายงานผลต่อสาธารณะได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการพิจารณาในการยกร่าง

มาตรฐานดังกล่าวได้เริ่มมาตั้งแต่ปี 2544 แต่ถ้านับตามขั้นตอนของ ISO แล้ว จะเริ่มนับตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2548 ดำเนินการเรื่อยมาจนสถานะในปัจจุบันเป็น ISO/DIS26000 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2552 ที่ผ่านมานี้เองดังรูปที่ 5 จากสถานะในปัจจุบันจึงคาดการณ์ว่า ISO26000 จะพร้อมประกาศใช้ภายในกันยายน 2552

รูปที่ 5 พัฒนาการและกำหนดการประกาศใช้ ISO26000

สำหรับแนวโน้มในการนำ ISO26000 ไปใช้งานจะเห็นได้ว่ายิ่งใกล้การประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ภาคธุรกิจรวมทั้งระดับรัฐบาลยิ่งกระตุ้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้นดังจะเห็นได้จากประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นส่วนหนึ่งของการประชุมระดับชาติและนานาชาติ คือ การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ซึ่งจัดขึ้นระหว่าง 23-25 ตุลาคม 2552 [10] ที่มีการกล่าวถึงกฎเกณฑ์หรือกฎกติกาใหม่ที่จะทำเพื่อสังคม และการประชุมหอการค้าทั่วประเทศ ครั้งที่ 27 ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ 27-29 พฤศจิกายน 2552 [11] ที่ผ่านมา ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย ฉบับภาคเอกชน เตรียมนำเสนอรัฐบาลเพื่อผลักดันสู่การนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศ ได้แก่ การปรับ

โครงสร้างเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ การส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาล รักษาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต การป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาไว้จากแนวโน้มดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่าในอนาคตอันใกล้นี้ “ความรับผิดชอบต่อสังคม” โดยเฉพาะดำเนินงานตามมาตรฐาน ISO26000 จะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช้การบังคับให้ทำก็ตาม แต่ในเมื่อการดำเนินงานต้องเกี่ยวพันกับบุคคลจำนวนมากแล้วย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อหันกลับมามองทางด้านภาคการศึกษาบ้างพบว่าได้มีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเรื่อยมาคล้ายๆ กับทางภาคธุรกิจ แต่เป็นในลักษณะสิ่งที่ควรกระทำด้วยเป็นพันธกิจหลักอย่างหนึ่งโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา หรือกระทำโดยอาสาสมัครอยู่แล้ว ต่อมาการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเริ่มต้นในปี 2551 เรียกว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility: USR) [12] ริเริ่มจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยมี ดร.จรรยา พุคยาภรณ์ ผู้ช่วยอธิการบดีด้านพัฒนานักศึกษาและกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นประธาน และเปิดตัวอย่างเป็นทางการในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอุดมศึกษา ครั้งที่ 1(USRIC 2009) เมื่อวันที่ 11-12 มกราคม 2552 ที่ผ่านมา โดยการดำเนินงานของ USR นั้นได้นำหลักการของ ISO26000 ทั้ง 7 หลักการมาใช้ด้วยเช่นกัน แต่เป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเริ่มจากได้สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน ผ่านโครงการ เช่น การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในมหาวิทยาลัยศรีปทุม และโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังดำเนินการสอดแทรกความรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกหลักสูตร เพื่อให้ให้นักศึกษาและบัณฑิตมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ส่วนระดับความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ USR แบ่งออกเป็น 3 ระดับ เช่นเดียวกับ CRS และ ISO26000 คือ ภายในองค์กร สังคมรอบข้าง และ

ระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งระดับนานาชาติได้สร้างเครือข่าย USR Alliance ขึ้น โดยมีเป้าหมายมุ่งสู่การดำเนินการตาม ISO26000 อย่างสมบูรณ์แบบในอนาคต

3. การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในระดับอุดมศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจริงแล้วสถาบันอุดมศึกษาอาจะรับการประกันคุณภาพจากหน่วยงานอื่นๆ อีก แต่ 2 หน่วยงานดังกล่าวเป็นหลักที่ทุกแห่งต้องดำเนินการตามในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพภายในจาก 10 องค์ประกอบของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) [13][14] และการประกันคุณภาพภายนอกจาก 7 มาตรฐานของสำนักงานและรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน) (สมศ.) [15] ที่ในอนาคตกำลังปรับเปลี่ยนเป็น 6 มาตรฐาน โดยตัวชี้วัดทั้ง 2 ส่วนสามารถเชื่อมโยงถึงกันและใช้ทดแทนกันได้พอสมควร แต่เนื่องจากการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ สมศ. อยู่ระหว่างการปรับปรุง ดังนั้นผู้เขียนจึงขอกล่าวเฉพาะของ สกอ. เท่านั้น ประกอบด้วย ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินการ การเรียนการสอน กิจกรรมการพัฒนา นิสิตนักศึกษา วิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารและการจัดการ การเงินและงบประมาณ ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ และองค์ประกอบล่าสุด คือ องค์ประกอบตามนโยบายรัฐบาล “สถานศึกษา 3 ดี (3D)” จากองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบนี้ เมื่อนำไปใช้ดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะทำให้ภาพรวมของการจัดการศึกษาสามารถสร้างบัณฑิตที่เป็นที่ต้องการของสังคมและพัฒนาประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน ในส่วนนี้คงจะขอเกริ่นนำไว้เพียงเท่านี้ ส่วนต่อไปจะกล่าวถึงการนำความรับผิดชอบต่อสังคมบูรณาการเข้ากับการประกันคุณภาพการศึกษา

4. การบูรณาการ ISO26000 USR

และการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ผู้เขียนขอเสนอในลักษณะของการสร้างตัวบ่งชี้เพื่อสร้างเป็นอัตลักษณ์ (Identity) ของผู้นำไปใช้ โดยอาจกำหนดให้เป็น “องค์ประกอบที่ 11 ความรับผิดชอบต่อสังคม” ซึ่งคาดว่าจะเมื่อได้มีการดำเนินงานและการประกันคุณภาพตามตัวบ่งชี้ดังกล่าวแล้วจะทำให้สามารถพัฒนาสู่ ISO26000 ได้โดยง่าย โดยประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ และคะแนนการประเมินเต็ม 3 คะแนน ในแต่ละตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 มีระบบและกลไกในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมตามเป้าหมายของสถาบัน (ระดับ)

11.1.1 มีการทบทวนสถานะเริ่มต้นของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งหัวข้อหลักและประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายและข้อกำหนดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (เฉพาะตอนเริ่มต้นดำเนินการ)

11.1.2 มีนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมที่บูรณาการร่วมกันพันธกิจอื่น หรือเป็นส่วนสำคัญในกลยุทธ์ขององค์กร หรือรวมไว้ในจรรยาบรรณขององค์กร ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

11.1.3 มีการประเมินความสอดคล้องกับกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ เป็นระยะๆ

11.1.4 มีการดำเนินงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ การชี้แจงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดลำดับความสำคัญของประโยชน์และผลกระทบ แผนการเข้าถึงและแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

11.1.5 มีการนำไปใช้และปฏิบัติ โดยกำหนดโครงสร้างหน้าที่ สร้างความตระหนักและความรู้ความสามารถ การสื่อสารและหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งหรือความไม่เห็นพ้องระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

11.1.6 มีการทบทวนและปรับปรุงกิจกรรมและแนวทางปฏิบัติขององค์กรที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

มีการดำเนินงาน 4 ระดับแรก (1 คะแนน)

มีการดำเนินงาน 5 ระดับแรก (2 คะแนน)

มีการดำเนินงานครบ 6 ระดับ (3 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 มีการดำเนินงานตามหัวข้อหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมครบถ้วน 7 ข้อ ได้แก่ การกำกับดูแลองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล สิทธิมนุษยชน การปฏิบัติด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ประเด็นผู้บริโภค การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน

11.2.1 มีการดำเนินงานตามหัวข้อหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างน้อย 5 ข้อ (1 คะแนน)

11.2.2 มีการดำเนินงานตามหัวข้อหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างน้อย 6 ข้อ (2 คะแนน)

11.2.3 มีการดำเนินงานตามหัวข้อหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมครบ 7 ข้อ (3 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 11.3 มีการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับองค์ประกอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารและการจัดการ การเงินและงบประมาณ และสถานศึกษา 3 ดี

11.3.1 มีการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับองค์ประกอบอย่างน้อย 5 องค์ประกอบ (1 คะแนน)

11.3.2 มีการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับองค์ประกอบอย่างน้อย 6 องค์ประกอบ (2 คะแนน)

11.3.3 มีการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับองค์ประกอบอย่างน้อย 7 องค์ประกอบ (3 คะแนน)

ตัวบ่งชี้ที่ 11.4 ร้อยละของบุคลากรและนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าที่มีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

11.4.1 ร้อยละ 1-59 (1 คะแนน)

11.4.2 ร้อยละ 60-79 (2 คะแนน)

11.4.3 ร้อยละ 80-100 (3 คะแนน)

5. สรุป

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่จะจบการศึกษาออกไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งไม่ว่าบัณฑิตนั้นจะทำงานในสถานประกอบการหรือไม่ก็ตาม ควรมีความตระหนักและมีความรู้ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสถาบันการศึกษาเองมีส่วนช่วยส่งเสริมโดยผ่านการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสถาบันที่พร้อมด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง โดยใช้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อทั้งองค์กร บุคลากร และทำให้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมเป็นที่ต้องการโดยเฉพาะในภาคธุรกิจ และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (2549), แหล่งที่มา <http://www.exim.go.th/doc/research/article/CSR.pdf>
- [2] สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553), แหล่งที่มา http://thaicrs.blogspot.com/2006/03/blog-post_20.html
- [3] CSR@Intel, Intel CSR Report 2008, available online: <http://blogs.intel.com/csr>
- [4] กิจกรรมเพื่อสังคม, บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (2551), แหล่งที่มา <http://www.pttplc.com/TH/social-activities-education.aspx>

[5] คณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน (2551), เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม, กรุงเทพฯ

[6] กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2552), ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่องมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2552

[7] กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2552), โครงการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อโรงงานอุตสาหกรรมต่อสังคม, แหล่งที่มา <http://www.diw.go.th/csr/index.htm>

[8] แนวทางปฏิบัติสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม ตามเกณฑ์มาตรฐานมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2552, กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2552

[9] INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION (2009).Draft International Standard, ISO/DIS26000

[10] หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (2552), สกู๊ปหน้า 1: เงาสะท้อนเวทีอาเซียน “รับผิดชอบต่อสังคม ธุรกิจยุคใหม่ต้องทำ”, 24 ตุลาคม 2552, หน้า 1 และ หน้า 3

[11] Matichon Online (2552), สรุปผลประชุมหอการค้าไทยวาง 7 กลุ่มธุรกิจนำร่องแผนยุทธศาสตร์ ศก.ไทย, แหล่งที่มา

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1259416650&catid=05, 29 พฤศจิกายน 2552

[12] มหาวิทยาลัยศรีปทุม (2551), ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility), แหล่งที่มา <http://usr.spu.ac.th/>

[13] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551), คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ

[14] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551), องค์ประกอบตามนโยบายรัฐบาล 3ดี(3D), กรุงเทพฯ

[15] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (2549), คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกระดับอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ